

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909. Andra Kammaren. N:o 26.

Tisdagen den 16 mars.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 9 och den 10 innevarande mars.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna utslag:

Kungl. Maj:ts utslag på de besvär, vice konsuln O. H. Ström i Neder-Kalix i underdånighet anfört öfver Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Norrbottens län utslag den 21 januari 1909 i anledning af förd klagan öfver förrättadt val af ledamot i Riksdagens Andra Kammare för Kalix domsaga för tre år, räknade från och med den 1 januari 1909; uti hvilket mål handlingarna visa:

Sedan ifrågavarande val med begagnande af det omedelbara valsättet den 27 december 1908 förrättats inför ordförandena i Råneå, Öfver-Kalix och Neder-Kalix socknars kommunalstämmor, fann domhafvanden vid den slutliga handläggningen af valet den 31 berörda december, att vid valet i Råneå socken handlanden Carl Riström i Råneå erhållit 278 röster och nämndemannen Arvid Björk i Jämtön 220 röster; att vid valet i Öfver-Kalix socken 105 röster tillfallit Björk, 56 röster Riström och 15 röster Ström; att vid valet i Neder-Kalix socken Björk erhållit 256 röster, Riström 238 röster och Ström 123 röster; att sålunda af samtliga inom valkretsen afgifna röster 581 tillfallit Björk, 572 Riström och 138 Ström; i följd hvaraf domhafvanden förklarade, att fullmakt skulle utfärdas för Björk att vara riksdagsman för domsagan.

Öfver valförrättningen besvarade sig hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande bland andra flottningsschefen Nils W. Sandström, kronofogden N. Wiedholm och kommissionslandtmätaren

Aug. Englund i Neder-Kalix, med yrkande, såvidt nu är ifråga, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande måtte med upphäfvande af valförrättningen förordna om nytt val inom valkretsen, enär åtskilliga felaktigheter vid valet förekommit, i hvilket afseende anmärktes jämte annat, hvarom nu ej är fråga, följande: *beträffande valet i Neder-Kalix socken*, att hemmansägarna Joh. Nilsson och Carl Ol. Ekman, arbetarne Fredr. N:son Persson, Carl Joh. Sandin d. ä., Joh. Henr. Bergdahl och Alb. Gustafsson i Gammelgården, stabbläggaren Carl Joh. Bäckman i Månsbyn, arbetarne David Åkerström i Näsbyn, Gust. Ad. Svanberg, Gust. Hj. Jönsson-Segerlund och Gust. Utterström i Sangis, Petter Aug. Fors, Nils Henr. Henriksson-Nilsson och Nils Joh. Sundqvist i Karlsborg, Joh. Fritiof Johansson i Nyborg samt Karl Fredriksson i Töre tillåtits vid valet rösta, oaktadt de haft för ogulda kommunalutskylder; *beträffande valet i Råneå socken*: att Verner Carlsson i Bodträsk och Viktor Sandberg i Jämtön, hvilka icke vore taxerade för åttahundra kronors inkomst, fått i omröstningen deltaga, ehuru de under år 1907 försålt sina fastigheter och de nya ägarne därå erhållit lagfart; att före detta nämndemannen Anton Andersson i Jämtön, hvilken ej vore taxerad för inkomst, fått vid valet rösta såsom ägare af $\frac{1}{8}$ mantal n:o 7 i Jämtön, ehuru berörda hemmansdel numera enligt bosuppteckning den 28 april 1908 tillhörde hans affidna hustrus dödsbo; att hemmansägarna Gustaf Bergman i Rånbyn, Aug. Öberg i Orrbyn och Klas Rob. Löfgren i Melderstein fått i valet deltaga, ehuru deras hemman i 1908 års fyrktalslängd ej vore upptagna till högre taxeringsvärden än respektive nio hundra, åtta hundra och åtta hundra kronor; samt att hemmansägarna Lars Petter Bergström i Högsön, Johan Fredrik Forsberg, Johan Albert Skog och Gustaf Erik Sundberg i Orrbyn, Lars Anton Åström i Prästholm samt Joh. Robert Vikström i Hvitån vid valet röstat, ehuru de ej varit för år 1908 i Råneå socken mantalsskrifna; samt *beträffande valet i Öfver-Kalix socken*: att Dav. Hjalmar Fritiof Hedlund i Svartbyn fått i omröstningen deltaga, ehuru han icke varit för år 1908 i socknen mantalsskrifven; samt att Karl Hedlund i Svartbyn vid valet utöfvat rösträtt, oaktadt han icke vore beskattad för inkomst och den så kallade Svartbysågen, hvari Hedlund ägde del, tillhörde jämväl andra.

Förklaring öfver besvären afgafs af bland andra Ström, hvilken yrkade att, enär fullmakter för ingifvande af besvären ifråga icke funnes dem bilagda, besvären icke måtte till pröfning upptagas eller för den händelse berörda yrkande ej vunne bifall, att besvären måtte ogillas.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande yttrade i ofvan berörda utslag den 21 januari 1909, såvidt nu är ifråga: Hvad först vidkomme det af Ström i målet framställda yrkande, att besvären icke måtte till pröfning upptagas, så och då Ström icke ens

påstått, att de i målet ingifna besvärsskrifter icke skulle hafva blifvit af de klagande egenhändigt underskrifna, funne Kungl. Maj:ts befallningshafvande berörda yrkande icke förtjäna vidare afseende. Enär, vidkommande Sandströms och hans medparters besvär, genom ett i målet åberopadt intyg, utfärdadt af biträdande länsmanen i Neder-Kalix distrikt H. E. Svenonius och fjärdingsmannen i socknen A. Folkjern, hvilka därstädes ombesörjde indrifning af på restlängd förda utskylder till kommunen, måste anses vara erforderligen styrkt, att hemmansägarna Joh. Nilsson och Carl Ol. Ekman samt arbetarne Fredrik N:son Persson, Carl Joh. Sandin d. ä., Joh. Henrik Bergdahl och Alb. Gustafsson i Gammalgården, stabbläggaren Carl Joh. Bäckman i Månsbyn, arbetarne David Åkerström i Näsbyn, Gust. Ad. Svanberg, Gust. Hj. Jönsson-Segerlund och Gust. Utterström i Sangis, Petter Aug. Fors, Nils Henr. Henriksson-Nilsson och Nils Joh. Sundqvist i Karlsborg, Joh. Fritiof Johansson i Nyborg samt Carl Fredriksson i Töre, hvilka samtliga deltagit i valet i Neder-Kalix socken, vid valtillfället häftat för oguldna utskylder till kommunen och förty vid valet saknat rösträtt; enär vidare Verner Carlsson i Bodträsk och Viktor Sandberg i Jämtön deltagit i valet i Råneå socken, ehuru de, enligt hvad i målet måste anses vara tillförlitligen utredt, under år 1908 hvarken varit ägare af fast egendom inom kommunen eller därstädes påförda bevilning för inkomst eller på annan grund valberättigade; enär förre nämndemannen Anton Andersson i Jämtön, hvilken jämväl aflämnat röstsedel vid valet i Råneå socken, icke såsom Ström sökt göra gällande i sin egenskap af delägare i sin aflidna hustrus bo, däri fast egendom inginge, lagligen varit röstberättigad eller, för såvidt visats, på annan grund ägt rösträtt vid valet; enär beträffande de Gustaf Bergman i Rånbyn, Aug. Öberg i Orrbyn och Klas Robert Löfgren i Melderstein tillhöriga fastigheter, för hvilka Bergman, Öberg och Löfgren varit såsom ägare uppförda i Råneå sockens fyrktalslängd och allenast på sådan grund medgifvits rösträtt vid riksdagsmannavalet, det vore styrkt, att samma fastigheter enligt den af 1907 års pröfningsnämnd lagligen fastställda taxering, hvilken legat till grund för den i Råneå socken begagnade röstlängd, emot hvars användning vid valet anmärkning ej framställts, icke äsatts värde, uppgående till det belopp eller ett tusen kronor, som enligt riksdagsordningen tillförsäkrade ägare af fastighet rösträtt vid riksdagsmannaval, till följd hvaraf och då den omständigheten att ifrågasvarande personers fastigheter vid den sedermera af 1908 års pröfningsnämnd fastställda taxering hvar för sig uppskattats till värde öfverstigande ett tusen kronor icke lagligen kunde verka ändring i den för kommunen gällande fyrktals- och vallängd, bemålde Bergman, Öberg och Löfgren varit obehöriga att i valet deltaga; enär hemmansägarna Lars Petter Bergström i Högsön, Johan

Fredrik Forsberg, Johan Albert Skog och Gustaf Erik Sundberg i Orrbyn, Lars Anton Åström i Prästhalm och Johan Robert Vikström i Hvitån, hvilka deltagit i valet i Råneå socken samt Dav. Hjalmar Fritiof Hedlund, som afgifvit röstsedel vid valet i Öfver-Kalix socken, enligt af vederbörande häradsskrifvare utfärdade bevis icke varit för 1908 mantalsskrifna i den kommun, där de röstat, och sålunda saknat rösträtt därstädes; och enär slutligen Karl Hedlund i Svartbyn, hvilken såsom delägare uti andra jämväl tillhörig fast egendom deltagit uti valet i Öfver-Kalix socken, icke i sådan egenskap bort tillåtas rösta och ej heller eljest, för såvidt visats, varit vid valet röstberättigad; alltså och då, med hänsyn till resultatet af de inom valkretsen för rättade valen, här ofvan sist namngifna 30 personers röster kunnat på valets utgång utöfva inflytande, pröfvade Kungl. Maj:ts befallningshafvande, med bifall till Sandströms och hans medparters yrkande härutinnan, lagligt upphäfva ifrågavarande val och förordna, att, sedan Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag vunnit laga kraft eller, öfverklagadt, blifvit af Kungl. Maj:t fastställt, nytt val af riksdagsman i Andra Kammaren för Kalix domsaga för åren 1909—1911 skulle i laga ordning anställas.

I Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag har Ström i underdånighet yrkat ändring, hvaröfver Sandström och hans medpartel i underdånighet förklarar sig; med Kungl. Maj:ts högsta domstol beslutet; gifvet Stockholms Slott den 9 mars 1909.

Kungl. Maj:t har i nåder låtit Sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär och gillar Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag, såvidt därigenom yrkandet, att de hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande anförda besvär icke måtte upptagas till pröfning, lämnats utan afseende.

Vidkommande själfva målet, så enär, på sätt Kungl. Maj:ts befallningshafvande yttrat, de ofvan omförmälda 16 personer, hvilka deltagit i valet i Neder-Kalix socken, saknat rösträtt vid valet,

samt förty, äfven om de öfriga personer, mot hvilkas deltagande i valet framstälts anmärkning, skulle varit röstberättigade, i allt fall i valet obehörigen deltagit personer till så stort antal, att deras röster kunnat inverka på utgången af valet,

pröfvar Kungl. Maj:t lagligt fastställa det slut, hvartill Kungl. Maj:ts befallningshafvande kommit. Det vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Under Kungl. Maj:ts Sekret.

(Sigill.)

H. A. Hamilton.

§ 3.

Vidare upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Att herr kontraktsprosten *J. G. Hazén* är sängliggande sjuk och tills vidare ej kan deltaga i Riksdagens arbeten, intygas på heder och samvete.

Stockholm den 15 mars 1909.

Otto Sandberg.
Legitimerad läkare.

§ 4.

Föredrogos hvar för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner; och hänvisades därvid till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

angående försäljning till Malmö stad af länsfängelset i Malmö med tillhörande område m. m.;

angående afstående eller upplåtelse i vissa fall af mark från kronoegendomar;

angående försäljning af lägenheter från förra landtmätarbostället Balsby n:o 23 i Kristianstads län;

angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Råby n:o 11 i Kristianstads län;

angående försäljning af områden från förra militiebostället Södra Lökaröd n:o 1 i Kristianstads län;

angående försäljning af en lägenhet från förra länsmansbostället Mada Östergård n:o 1 i Jönköpings län;

angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Allerum n:o 9 i Malmöhus län; och

angående utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tomteboda och Järva järnvägsstationer m. m.

Till lagutskottet öfverlämnades Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid.

§ 5.

Herrar *Igels* och *Byströms* motion, n:o 208, som härpå föredrog, hänvisades till särskilda utskottet n:o 1.

§ 6.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtande n:o 5 och Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7.

§ 7.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *Nilsson* i Bonarp, n:o 209, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.;

herr *vice talmannen Staaff m. fl.*, n:o 210, om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor; och

herr *vice talmannen Staaff m. fl.*, n:o 211, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i frågan om lämpligaste anordningen af folkundervisningsväsendets ledning.

Dessa motioner blefvo på begäran lagda på bordet.

§ 8.

Anmäldes och godkändes följande förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från sammansatta stats- och lagutskottet:

n:o 45, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af 1 § i lagen angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad den 14 september 1906; och

n:o 46, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning i fråga om anslag till en processkommission äfvensom en i anledning af de äskade anslagen till nya lagberedningen och processkommissionen väckt motion;

från lagutskottet:

n:o 47, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag i fråga om rätt att förändra fideikommiss i fast egendom till penningfideikommiss;

n:o 48, i anledning af väckt motion om ändring af 5 kap. 3 § strafflagen;

n:o 49, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående villkorlig doms användande utan inskränkning beträffande fylleri eller därmed sammanhängande förseelser; och

n:o 50, i anledning af väckt motion med förslag om tillägg till § 7 i förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855; samt

från bevillningsutskottet:

n:o 51, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående afgift för inrikes postanvisning och postförskott å högre belopp än 500 kronor.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsöromålen beviljades herr *Widén* under den 18 mars.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,35 e. m.

In fidem

Per Cronvall.
